

Bijlage 9

Verzuimcijfers schooljaar 2021/2022: beeld diffuus, absoluut verzuim en vrijstellingen gestegen, langdurig relatief verzuim gedaald

Jaarlijks leveren de gemeenten hun verzuimcijfers aan bij mijn ministerie. Hierna vat ik kort de cijfers samen, geef ik mogelijke verklaringen van een aantal opvallende uitkomsten en koppel ik de cijfers aan de noodzaak voor het wetsvoorstel verzuim. Om te beginnen laten de cijfers zien dat de coronaperiode voorbij is. Daardoor is ten opzichte van vorig jaar bij sommige cijfers een stijging te zien, maar kijkend naar de tijd vóór corona is een licht dalende trend te zien op een aantal vlakken.

Voor het achterhalen van het verhaal achter de cijfers heeft Ingrado (de branchevereniging van leerplichtambtenaren) wederom kwalitatief onderzoek gedaan. Dit onderzoek is ook bijgevoegd bij deze brief en ik spreek hier graag mijn dank voor uit. Het rapport van Ingrado geeft allereerst aan dat de cijfers van de leerplichttelling elk jaar lastig te duiden zijn. Gemeenten vermelden dat de leerplichttelling niet het volledige beeld geeft van het aantal jongeren dat langdurig geen onderwijs volgt. Het grootste gemis is daarbij het gebrek aan cijfers over de thuiszittende kinderen en jongeren die geoorloofd afwezig zijn. Mogelijk is dat aantal veel hoger dan het aantal ongeoorloofd thuiszittende leerlingen. Daarbij zijn er verschillen in hoe scholen en gemeenten hun meldingen doen, waardoor de leerplichttelling niet helemaal volledig en consistent is. Dat onderstreept de noodzaak voor het wetsvoorstel verzuim, dat ik in de volgende paragraaf toelicht.

Het langdurig relatief verzuim (verzuim langer dan 4 weken waarbij leerling/jongere wel ingeschreven staat op een school) daalt wederom verder, net als het aantal leerlingen dat uitvalt (dus langdurig relatief gaat verzuimen) tijdens een schooljaar. Uit het onderzoek blijkt dat de dalende trend in langdurig relatief verzuim vooral komt doordat (de leerplichtambtenaren bij de gemeenten meer investeren in de relatie met scholen. Dit benadrukt het belang van vroeg en volledig melden zoals ook één van mijn ambities is met het wetsvoorstel verzuim. Ook geeft Ingrado aan dat er meer variatie in het aanbod en meer maatwerk beschikbaar is gekomen in een aantal gemeenten.

Het absoluut verzuim is opvallend gestegen. De oorzaak is voor een deel te vinden in de laatste gevolgen van covid-19. Grotendeels is dit het gevolg van de komst van ongeveer 20.000 leerplichtige Oekraïense kinderen die door het uitbreken van de oorlog naar Nederland zijn gekomen, die gemeenten een plekje moesten geven in het onderwijs. Andere oorzaken voor verzuim die ik hoor van gemeenten zijn dat Oekraïense ouders niet altijd bekend zijn met de regels in Nederland (bijvoorbeeld over vakanties en de leerplichtige leeftijd). Verder is er een uitgebreid aanbod van afstandsonderwijs vanuit Oekraïne, waar ouders gezien terugkeerverwachtingen zich soms liever op richten. Tot slot wisten gemeenten niet altijd of en hoe ze deze kinderen mee moesten nemen in de telling. Dat onderstreept de wens om het met WV verzuim eenduidige afspraken te maken over de registratie van verzuim in categorieën.

Helaas is opnieuw het aantal vrijstellingen artikel 5a (leerlingen die op psychische of lichamelijke gronden geen onderwijs kunnen volgen) landelijk gestegen. Ingrado benoemt onder andere de inhaalslag die na corona is gemaakt als oorzaak, maar de stijgende trend zien we al langer. Gemeenten noemen onder andere een tekort aan passend onderwijs en ook toenemende psychische problemen bij leerlingen als oorzaak. De langdurig stijgende trend baart mij zorgen. Ik wil meer inzicht krijgen in de oorzaak hiervan én waar mogelijk ingrijpen. Het onderzoek dat de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport momenteel uitvoert *Druk op de keten* zal onder andere informatie opleveren over de vrijstellingen 5 onder a. Daarbij voeren een aantal gemeenten zelfstandig onderzoek uit om deze redenen te achterhalen. Met het Wetsvoorstel Verzuim heb ik op twee manieren ambities om het aantal vrijstellingen en het absoluut verzuim terug te dringen. Door verzuim beter in beeld te hebben, hoop ik dat eerder kan worden ingegrepen en witte vlekken in passend onderwijs beter in kaart worden gebracht, zodat volledig uitval of een vrijstelling kan worden voorkomen. En als een vrijstelling dan toch nodig is, is mijn ambitie dat voortaan het onderwijskundig perspectief wordt meegenomen en er variatie komt in de duur van de vrijstelling. Dit zou een bijdrage moeten leveren aan het terugbrengen van het aantal (onnodig) thuiszittende kinderen en jongeren.

Tabel: Verzuimcijfers schooljaar 2021/2022

| Schooljaar | Verzuim | | | | Vrijstellingen | Langdurig relatief verzuim totaal gesplitst naar aanvang schooljaar en toename tijdens schooljaar | |
|--|-------------------------|---------------------------|-----------------------------------|------------------------------------|--------------------------|---|----------------------------|
| | Absoluut verzuim totaal | Absoluut verzuim > 3 mnd. | Langdurig relatief verzuim totaal | Langdurig relatief verzuim > 3mnd. | Vrijstellingen 5 onder a | Bij aanvang schooljaar per 1/9 | Toename tijdens schooljaar |
| 2014-2015 | 5956 | 1660 | 4016 | 2232 | 5077 | 1115 | 2901 |
| 2015-2016 | 5101 | 1602 | 4287 | 2592 | 5537 | 1038 | 3249 |
| 2016-2017 | 4565 | 1700 | 4116 | 2514 | 5736 | 967 | 3149 |
| 2017-2018 | 4515 | 1972 | 4174 | 2507 | 5576 | 1050 | 3124 |
| 2018-2019 | 4958 | 2078 | 3917 | 2712 | 6022 | 1089 | 2828 |
| 2019-2020 | 5570 | 2451 | 3385 | 2470 | 6361 | 1085 | 2300 |
| 2020-2021 | 5491 | 2212 | 3328 | 2180 | 7083 | 928 | 2400 |
| 2021-2022 | 10240 | 3181 | 3246 | 2269 | 7389 | 911 | 2335 |
| <p>Het totale absolute verzuim, absoluut verzuim > 3mnd., langdurig relatief verzuim > 3mnd., en de vrijstellingen 5 onder a laten een lichte stijging zien t.o.v. schooljaar 2020-2021.</p> <p>Het langdurig relatief verzuim en het aantal leerlingen dat uitvalt tijdens een schooljaar laten wel nog steeds een dalende trend zien t.o.v. van het schooljaar 2018-2019 (pre-corona).</p> <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Absoluut verzuim totaal:</i> Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. - <i>Absoluut verzuim >3 mnd:</i> Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling dat langer dan 3 maanden niet was ingeschreven op een school - <i>Langdurig relatief verzuim totaal:</i> Het totaal aantal langdurig relatief verzuimers. Een langdurig relatief verzuimer is een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige leerling die langer dan vier weken ongeoorloofd verzuimt zonder dat er sprake is van vrijstelling van leerplicht. - <i>Langdurig relatief verzuim >3 mnd:</i> Het aantal langdurig relatief verzuimers dat langer dan 3 maanden aansluitend verzuimt. - <i>Vrijstellingen 5 onder a:</i> Het aantal jongeren met een vrijstelling omdat zij op lichamelijke of psychische gronden ongeschikt zijn om op een school te worden ingeschreven. | | | | | | | |